

## **Oponentní posudek na disertační práci**

*Název:* Pravidla fiskální politiky

*Autor:* Ing. David Prušvic

*Školitel:* Prof. Ing. Vratislav Izák, CSc.

Disertant se ve své práci zaměřuje na komplexní analýzu problematiky fiskálních pravidel. Provádí jak teoretický rozbor tohoto problému, tak i analýzu současného stavu fiskálních pravidel u členských zemí Evropské unie (vč. České republiky). Vlastní teoretický přínos disertanta spatřuji zejména v podrobné klasifikaci fiskálních pravidel a jejich hodnocení z pohledu „ideálního fiskálního pravidla“ (transparentnost, jednoduchost, flexibilita, adekvátnost, vynutitelnost, konzistentnost a účinnost) a z hlediska vztahu k vývoji hospodářského cyklu (str. 34 – 36). Pro čtenáře je rovněž zajímavý podrobný popis jednotlivých pravidel a praktické příklady z jednotlivých zemích.

Svoji analýzu disertant rovněž opírá o vlastní i převzatý (řádně citovaný) empirický výzkum. Vlastní empirický přínos disertanta k dané problematice je zejména při hodnocení účinnosti pravidel vyplývajících z „Paktu stability a růstu“, resp. s „Maastrichtských fiskálních kritérií“. Ekonometrická analýza byla provedena pomocí panelové regresní techniky nejmenších čtverců s fixními efekty (str. 61 – 65).

Zvolená struktura disertační práce, řazení a návaznost jednotlivých kapitol podporuje celkově dobrou srozumitelnost výkladu. Autor postupuje od obecného vymezení a klasifikace jednotlivých druhů fiskálních pravidel k praktickým příkladům fiskálních pravidel v EU a ČR. Z hlediska didaktického modelování pozitivně hodnotím i kapitolu interakce měnových a fiskálních pravidel a to i přesto, že autor se v této části dopouští většího počtu matematických i věcných nepřesností. Z hlediska hospodářské politiky jsou pak přínosem i názory disertanta prezentované v závěrečném návrhu fiskálního pravidla vhodného pro Českou republiku.

### *Poznátka a připomínky k jednotlivým částem disertační práce*

1. Za určitý nedostatek úvodní teoretické analýzy považuji tu skutečnost, že autor nereaguje na tradiční modely optimálního fiskálního a monetárního mixu (např. model

efektivní tržní klasifikace R. Mundella). Při diskusi fiskálních pravidel mi chybí jejich systematictější vymezení ve vztahu k cílům hospodářské politiky. Zejména mám na mysli vztah k vnitřní a vnější rovnováze. Tyto vztahy nelze zanedbávat, neboť ČR je malou otevřenou ekonomikou.

2. Určité problémy může u čtenáře vyvolávat klasifikace a používané pojmy pravidla bilanční, pravidla dluhová atd. Myslím si, že autor od počátku měl explicitně hovořit o stavových a tokových pravidlech. Slovo „balance“ může u jednoho čtenáře vyvolávat představu ukazatelů obou typů, u druhého čtenáře naopak může vyvolávat pouze představu rozvahy.

3. Domnívám se, že konstatování „jedno z negativ zlatého pravidla – tendence k vysokým a dlouhotrvajícím dluhům“ není jednoznačně pravdivé. Autor zřejmě má na mysli pojetí hrubého dluhu při finanční nenávratnosti investičních výdajů.

4. Výklad intertemporálních pravidel a jejich matematická analýza provedená na str. 31 - 33 je pouze technická. Postrádám ekonomickou analýzu těchto pravidel. Existuje nějaký teoretický vztah mezi inflací, nominální úrokovou mírou a měnovým kursem? Jaké specifika tyto vztahy mohou mít v tranzitivních ekonomikách?

5. Problém jiného stupně integrace u proměnné DLUH (str. 61) disertant řešil standardně matematicky a to přechodem na první difference. Jaká byla původní ekonomická formulace modelu? Má přechod u jedné proměnné na první difference ekonomické vysvětlení a opodstatnění?

6. Na str. 67 až 69 se při odvozování modelu autor nevyhnul řadě „kostrbatostí“, nepřesností a chyb. Rovnice 21 k rovnici 20 nemá přesně definovaný vztah. Na první pohled v rovnici 21 chybí proměnná zahraniční důchod. Většina modelů tohoto typu pracuje s logaritmickou formou, pak není možné do modelu dodatečně zařadit (G-T) ani R v prosté formě. Výraz  $B = CAB - \alpha y$  má dle mého názoru být správně  $B = CAB + \alpha y$ . Autor neodvozuje „ztrátovou funkci fiskální autority“ (str. 68), ale spíše reakční funkci. Dle mého názoru rovnice 26 (str. 69) není ztrátová funkce, ale spíše zápis regulačního vztahu. Není zřejmé, jak autor řešil optimalizační úlohu na str. 70 pro odvození reakční funkce centrální banky.

7. Ve vazbě na úvodní výtku (bod 1) si k doporučenému fiskálnímu pravidlu pro ČR (str. 82) kladu otázku, jak kombinace výdajového pravidla (fiskální politika) a cílování inflace

(monetární politika ČNB) bude fungovat v podmínkách malé otevřené ekonomiky, která současně bude „prožívat“ recesi, inflaci pod inflační cílem a deficitní vnější nerovnováhu.

### *Závěrečné hodnocení*

Celkově lze říci, že disertant úspěšně splnil jak hlavní cíl, tak i dílčí cíle formulované v „Úvodu“ na straně 2. Přes určité problémy (viz předchozí připomínky) je možné konstatovat, že se jedná o disertační práci nadprůměrných kvalit. K celkově dobrému vyznění disertační práce přispěla i aktuálnost tématu, dobře zvolená struktura a věcný způsob výkladu. Pozitivně hodnotím i názorné grafické prezentace. K nesporným kladům disertační práce patří i rozsah zpracované domácí a zahraniční odborné literatury. Kladně hodnotím i skutečnost, že autor některé výsledky svého výzkumu již publikoval na konferencích a v odborných časopisech.

Disertant ve své práci prokázal schopnost tvůrčího přístupu k současným vědeckým poznatkům a schopnost je aplikovat na podmínky České republiky. Zároveň prokázal, že je schopen pracovat s moderními postupy empirické analýzy založené na ekonometricko statistických metodách. Disertační práci doporučuji k obhajobě.

V Praze 10. 1. 2008

Prof. Ing. Martin Mandel, CSc.  
(KMTP, VŠE v Praze)